

SUSTENABILITATEA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ ȘI SPORT

Budevici-Puiu Liliana,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Cuvinte-cheie: cercetare, educație fizică, sport, dezvoltare durabilă, bune practici.

Rezumat. Având în vedere importanța care se acordă la nivel global dezvoltării durabile, în anul 2000, la Frieberg (Suedia), a fost adoptată Declarația privind promovarea Științei Sustenabile, în care au fost stipulate: creșterea substanțială a responsabilității guvernelor, conștientizarea mai puternică a cetățenilor, dezvoltarea cercetărilor interdisciplinare pe termen lung, implicarea oamenilor de știință, a practicienilor în stabilirea priorităților, crearea de cunoștințe științifice noi, evaluarea consecințelor posibile și testarea acestora în practică. Un rol semnificativ în dezvoltarea domeniului de educație fizică și sport îl are cercetarea științifică, iar realizarea acesteia are ca efect desfășurarea unei activități creative. Astfel, este necesar ca inițierea studenților în activitatea științifică să devină o activitate obligatorie, întrucât ea poate genera idei noi constructive, progres, competitivitate și dezvoltare sustenabilă. Cercetarea științifică alimentează învățământul, iar învățământul face ca știința să treacă de la o generație la alta și să se fortifice. Aceasta este benefică pentru societate prin dezvoltarea fondului de know-how (cunoștințe). Problema principală a cercetării științifice este cea de eficiență. Obținerea performanțelor sportive într-un timp redus, cu eficiență crescută și cu riscuri biologice minime a condus la o dezvoltare semnificativă a cercetărilor științifice specifice domeniului sportului, dar și la o receptivitate sporită privind transferurile de cunoștințe și de aplicații din alte domenii.

Introducere. Instituția de învățământ superior de educație fizică și sport cuprinde în structura sa de piață cunoștințele, activitățile ei principale axându-se pe crearea, achiziționarea, utilizarea, învățarea, integrarea și valorificarea acestora, în vederea obținerii de performanțe economice și sociale. Astfel, putem afirma că instituția de învățământ superior este o entitate sustenabilă, deoarece, pe baza unei abordări echilibrate din punct de vedere economic, ecologic și social, valorifică la un nivel superior cunoștințele și celelalte resurse de care dispune și pe care le atrage, generând eficiență și performanță multidimensionale, validate de piață și recunoscute de societate. Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare a Națiunilor Unite, condusă de Gro Harlem Brundtland, prim-ministru al Norvegiei, a introdus în 1987 un nou concept referitor la problemele de mediu și sociale: „Sustenabilitatea (ca dezvoltare durabilă) este dezvoltarea care satisface nevoile din prezent, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi” (ONU, 1987). În această definiție, adesea citată, apare ideea că mediul natural se confruntă cu factori de stres și cu exploatarea excesivă și nu poate satisface nevoile crescânde ale oamenilor pe termen nelimitat. Mai mult, pentru fiecare aspect al vieții umane, sustenabilitatea apare la intersecția celor trei componente de bază, care au fost denumite „piloni” ai dezvoltării durabile: societate, mediu și economie (Figura 1).

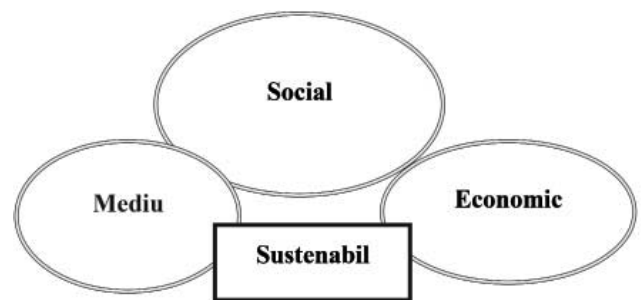

Fig. 1. Schema dezvoltării durabile la confluența celor trei părți constitutive

Sursa: UCN 2006, *The Future of Sustainability. Rethinking Environment and Development in the Twenty-first Century*, Report of IUCN Renowned Thinkers Meeting, 29-31 January 2006. http://cmsdata.iucn.org/downloads/iucn_future_of_sustainability.pdf

Potrivit literaturii de specialitate, conceptul de sustenabilitate reprezintă o abordare complexă despre care se vorbește într-o perioadă în care problemele de mediu cauzate de diferite activități umane cer soluții urgente și serioase. În definierea conceptului de sustenabilitate, este important a se identifica și trata problemele de echitate și responsabilitate socială, întrucât fără acestea nu pot exista instituții sustenabile.

Noțiunea de sustenabilitate și derivatele acesteia intră în grupa unor concepte-cheie complexe, care, ca și egalitatea, libertatea, democrația etc., reprezintă subiectul unor dezbateri științifice continue în ceea ce privește definiția, sfera de cuprindere și măsura în care pot fi realizate în prac-

tica economică și socială.

În ceea ce privește conceptul de sustenabilitate pentru activitatea specifică rețelei academice, este necesar a preciza următoarele:

- dezvoltarea sustenabilă este centrată pe individ, în sensul îmbunătățirii calității vieții umane;
- dezvoltarea durabilă reprezintă un concept normativ, care cuprinde standardele de judecată și comportament, spre a fi respectate.

În acest context, putem să definim sustenabilitatea ca pe o trăsătură esențială a organizației bazate pe cunoaștere (în special instituția de învățământ superior de educație fizică și sport), având capacitatea de a funcționa și a obține performanțe pe o perioadă îndelungată.

Cu referire la sustenabilitatea cercetării științifice în educația fizică și sport, este important a reflecta câteva cerințe:

- *integrarea sustenabilității cercetării științifice* în domeniu presupune o regândire a misiunii academice, prin implicarea întregului corp profesoral științifico-didactic al universității de profil, a studenților, a cercetătorilor și prin orientarea

spre reformularea scopurilor și obiectivelor instituției și a programelor de cercetare, cu reflectarea acestora într-o strategie de dezvoltare pe cel puțin cinci ani, acceptată și aprobată la nivelul întregii comunități academice;

- *dezvoltarea direcțiilor de cercetare în domeniul educației fizice și sportului* și utilizarea lor continuă, astfel încât să genereze ipoteze utile legate de aspectele și caracteristicile sustenabilității, care sporesc potențialul științific și cel educațional dintr-o perspectivă emancipativă;

- *sustenabilitatea cercetării științifice în educația fizică și sport* este legată de domeniul social, sportiv, pedagogic, cultural, economic, juridic, etic, competițional etc. și diferă în timp și spațiu, putând fi dezbătută la diferite niveluri de referință;

- *inclusiunea unor aspecte ale sustenabilității în cercetarea științifică din domeniul educației fizice și sportului* depinde foarte mult de cultura organizațională, fiind strâns legată de istoria instituției de învățământ superior și de tradiția investigațională a acesteia.

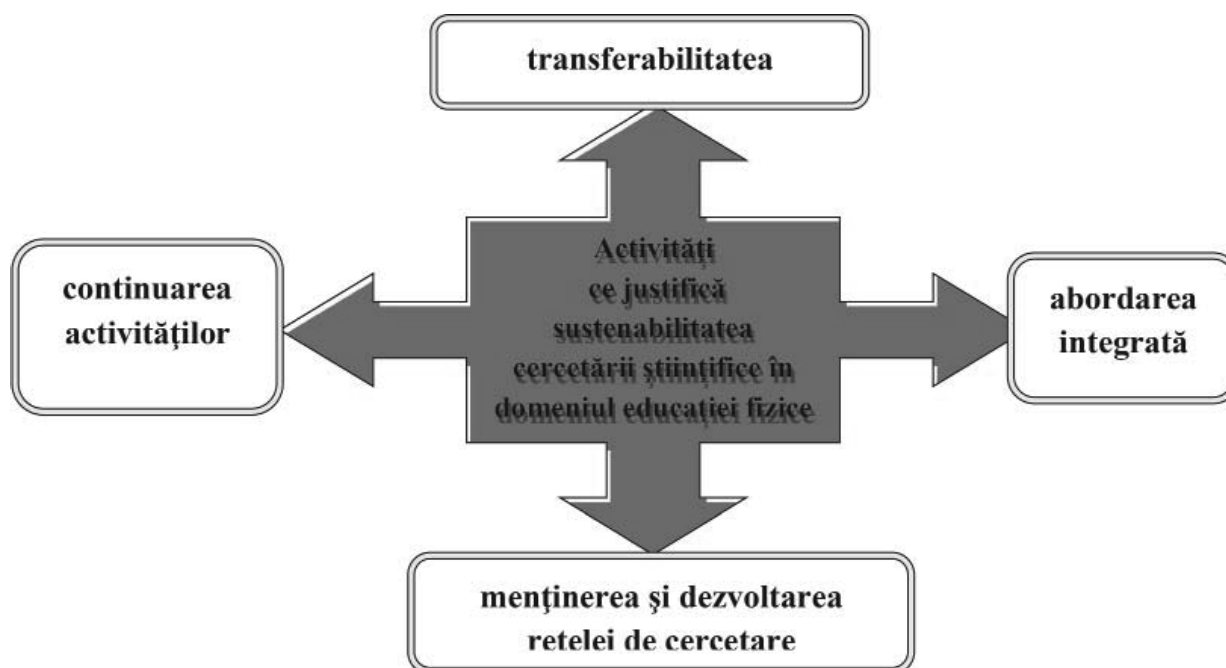

Fig. 2. Activități ce justifică sustenabilitatea cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului

Scopul cercetării este de a identifica sistemul integrat al indicatorilor măsurabili care stabilesc efectuarea activităților necesare pentru asigurarea sustenabilității cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului.

Metodologia cercetării a fost selectată astfel, încât să răspundem principalelor cerințe specifice unui studiu constatativ. Metodele utilizate în cercetare: analiza literaturii de specialitate; metoda autoobservației; metoda observației sistema-

tice și metoda analizei produselor activității de cercetare științifică.

Modelul sistemului integrat va fi cuantificat de către indicatorii de output și de rezultat al cercetării științifice din domeniul educației fizice și sportului.

Pentru satisfacerea cerințelor regionale și a legăturii dintre universitate, mediul sportiv și cel economic, în cadrul laboratoarelor științifice organizate din instituția de învățământ superior de educație fizică și sport, prin finanțarea cercetării științifice (prin proiecte și granturi), se vor efectua prestări de servicii agenților economici interesați și instituțiilor sportive naționale, vor fi organizate activități de instruire și de consultanță pentru personalul de specialitate din domeniu.

Sustenabilitatea cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului se justifică prin următoarele activități (Figura 2):

a) *transferabilitate* – cercetarea științifică în domeniul de referință include activități care permit continuarea și valorizarea rezultatelor științifice după finalizarea și publicarea acestora;

b) *abordare integrată* – prin continuarea funcționării structurilor care asigură realizarea cercetării științifice de profil și după finalizarea proiectelor științifice (câștigate și îndeplinite), din punct de vedere financiar și instituțional;

c) *continuarea activităților* prin depunerea de alte proiecte cu obiective clar stabilite de către unii dintre parteneri;

d) *menținerea și dezvoltarea rețelei* de cercetare doctorală și postdoctorală în domeniul acreditat.

Reconstrucția cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului implică înțelegerea dinamicii structurilor de cercetare științifică și dezvoltarea unor indicatori de monitorizare a evoluției lor pentru asigurarea sustenabilității acesteia. În Figura 3 prezentăm sistemul integrat al indicatorilor măsurabili care stabilesc efectuarea activităților concretizate pentru asigurarea sustenabilității cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului.

Dezvoltarea sustenabilă a cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului presupune îndeplinirea unei agende orientate spre specificul societății, respectiv deplasarea acesteia într-un ritm alert spre schimbare pozitivă. Astfel, instituția de învățământ superior de educație

fizică și sport devine responsabilă de realizarea conexiunii naționale și internaționale pentru a asigura sprijinul reciproc și a acționa operativ în direcția consolidării relațiilor cu mediul de afaceri, cu comunitățile locale, cu societatea civilă, cu mediul sportiv, cu guvernul și cu alți deținători de interese în promovarea sustenabilității.

Experiența profesională acumulată de academiile și instituțiile de învățământ superior din țările dezvoltate se bazează pe cercetare, învățare,

În **concluzie**, putem menționa că abordarea integrată a cercetării științifice pentru o dezvoltare durabilă a domeniului educației fizice și sportului poate contribui la îmbunătățirea continuă a calității vieții în societate. De asemenea, se impune identificarea celor mai eficienți parteneri care pot oferi experiență, modele de bune practici, îndrumare și asistență pe durata procesului de dezvoltare sustenabilă a instituției de învățământ superior de profil. Un loc aparte îl ocupă în acest sens colaborările cu mediul de afaceri, cu autoritățile publice centrale și locale, cu organizațiile sportive, cu comunitățile locale, precum și cu sportivii de performanță care și-au încheiat cariera sportivă, împreună cu alte persoane interesate de dezvoltarea sportului național. Totodată, un rol important îl deține, în acest sens, instituția de învățământ superior de educație fizică și sport, întrucât aceasta este unicul furnizor de cunoștințe, cercetare în domeniu, reprezentând, de fapt, oportunitatea și consecința, problema și soluția în același timp. Instituția de învățământ superior de educație fizică și sport poate face țara mai competitivă, oferind suport dezvoltării sustenabile a sportului, bazat pe cunoaștere și cercetare, prin dezvoltarea aptitudinilor, competențelor și calităților necesare productivității economice și creșterii sociale. Mai mult, responsabilitatea socială a instituției academice de profil trebuie să se orienteze spre transformarea societății într-o societate sustenabilă.

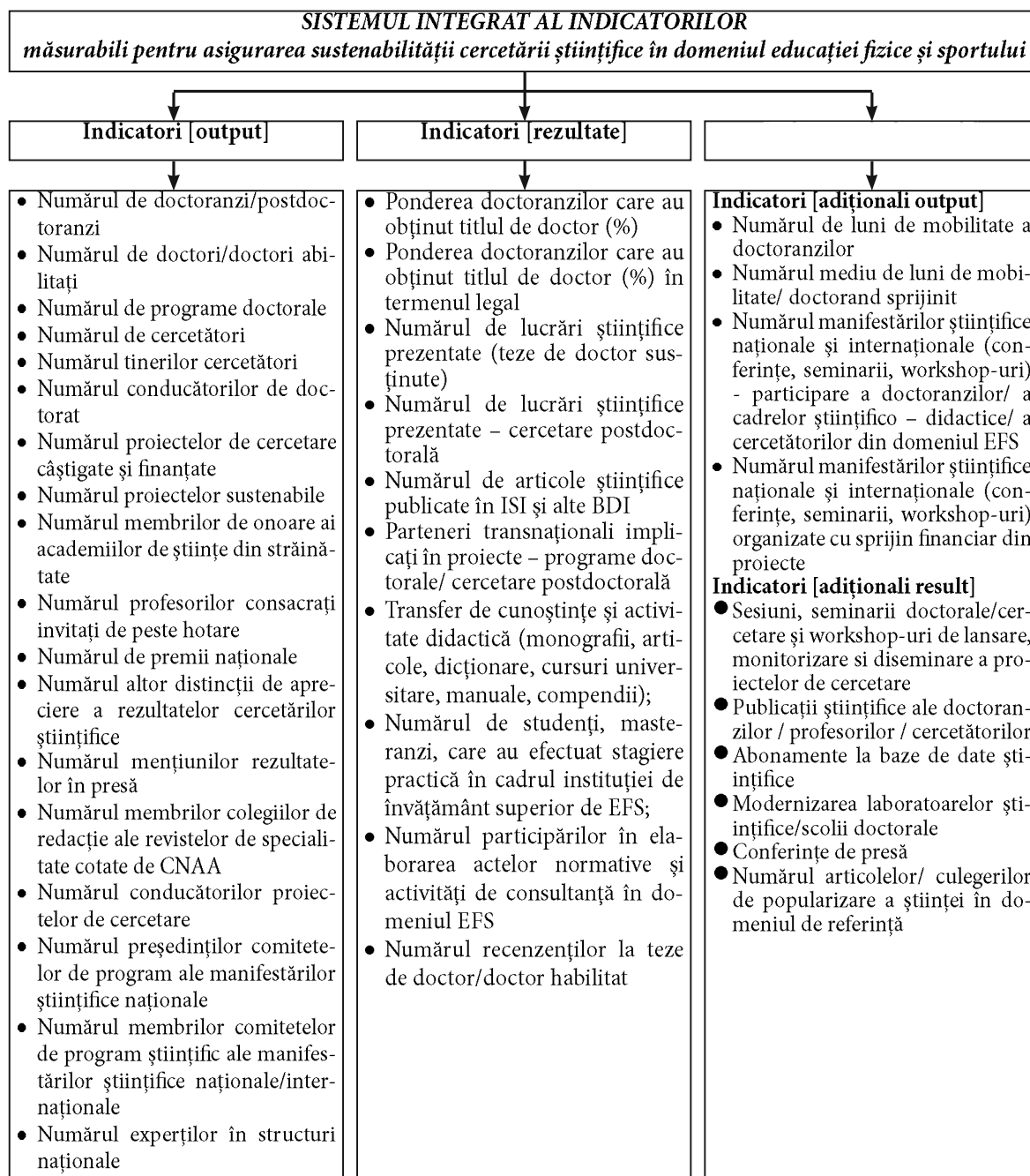

Fig. 3. Sistemul integrat al indicatorilor măsurabili pentru asigurarea sustenabilității cercetării științifice în domeniul educației fizice și sportului

Referințe bibliografice:

1. Budevici-Puiu L., Manolachi V. (2015) Model of Internal Benchmarking of Higher Education Institutions of Physical Culture – a Strategic Tool for Performance Obtaining; Working Papers Central and Eastern European Lumen Conference, Chisinau, p.63-64.
2. Budevici-Puiu L., Manolachi V. (2016) The Insurance and Evaluation of the Scientific Research Quality within the Institution of Higher Education of Physical Training and Sport from Republic of Moldova: Journal of Management Systems, QUALITY 65 Access to success, Scopus, Vol.17, No.150//February.
3. Duca G., Petrescu I. (2015) Managementul academic. Biblioteca Științifică Centrală: “Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei, p. 80-83.
4. European Commission. A renewed EU strategy 2011 + 14 for Corporate Social Responsibility. Com (2011)681 final.Brussels, 25.10.2011
5. Manolachi V. (2016) Managementul și dezvoltarea durabilă a sportului, Ed.USEFS, Chișinău. 304 p.